

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روایی شناسی در شعر دفاع مقدس
(استان همدان)

زهرا زرینی

دکتر ناصر کاظم خانلو

(عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور استان همدان)

انتشارات شعر

سرشناسه	: زرینی، زهرا، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: زیبایی شناسی در شعر دفاع مقدس (استان همدان) / زهرا زرینی - ناصر کاظم خانلو
مشخصات نشر	: همدان: انتشارات سکر، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری	: ک، ۱۹۷ ص. : نمودار
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۷۳-۹-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
میدادها	: کتابنامه: ص. ۱۹۱
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ - شعر - - تاریخ و نقد
موضوع	: شعر فارسی - - ایران - - همدان (استان) - - قرن ۱۴ - - تاریخ و نقد
موضوع	: زیبایی شناسی در ادبیات
شناسه افزوده	: کاظم خانلو، ناصر، ۱۳۵۸ -
رده بندی کنگره	: ۴۳۱۳۹ ز ۹ ج / PIR ۴۱۹۱
رده بندی دیویی	: ۸۰۹ فا ۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۴۱

زیبایی شناسی در شعر دفاع مقدس (استان همدان)

نویسندگان:

زهرا زرینی

دکتر ناصر کاظم خانلو

(عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور استان همدان)

ویراستار: زیبا اسماعیلی

ناشر: انتشارات سکر

چاپ و صحافی: سرافراز

صفحه آرا: معصومه لوینی

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۷۳-۹-۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

بها: ۱۴۰۰۰ تومان

«همه حقوق برای ناشر و مؤلف محفوظ است»

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	ط
فصل اول - تعاریف و کلیات	
۱-۱ زیبایی از نظر لغوی و اصطلاحی	۱۷
۲-۱ هنر و زیبایی	۱۸
۳-۱ اصول زیبایی شناسی	۲۰
۴-۱ علم زیبایی شناسی و تاریخچه‌ی آن	۲۳
فصل دوم - ادبیات و علم زیبایی شناسی	
۲-۱ ادبیات و زیبایی شناسی	۲۷
۲-۲ زیبایی شعر	۲۸
۳-۲ عناصر زیبایی شعر	۳۰
۳-۲-۱ علم بیان	۳۰
۳-۲-۲ علم معانی	۳۱
۳-۲-۳ علم بدیع	۳۲
فصل سوم - پاینداری و دفاع	
۱-۳ ادبیات پاینداری و دفاع	۳۷
۲-۳ شاعران دفاع مقدس	۴۰
۳-۳ شاعران دفاع مقدس استان همدان	۴۳
فصل چهارم - عناصر زیبایی شناسانه	
۴-۱ بیان	۴۹
۴-۱-۱ تشبیه	۴۹
۴-۱-۱-۱ تشبیه به اعتبار طرفین	۵۰
۴-۱-۱-۲ تشبیه به اعتبار (مفرد، مقید و مرکب) بودن	۵۵
۴-۱-۱-۳ انواع تشبیه به لحاظ شکل	۵۹
۴-۱-۱-۴ تشبیه خیالی و وهمی	۶۲
۴-۱-۲ تشبیه مضمیر	۶۳
۴-۱-۳ تشبیه تفضیلی	۶۴
۴-۱-۴ تشبیه مشروط	۶۵
۴-۱-۵ انواع تشبیه به اعتبار وجه شبه	۶۶

۶۸	۹-۱-۱-۴	انواع تشبیه به اعتبار «ادات»
۷۱	۱۰-۱-۱-۴	اضافه‌ی تشبیهی
۷۳	۱۱-۱-۱-۴	تشبیه بلیغ
۷۳	۱۲-۱-۱-۴	تشبیه غریب
۷۵	۱۳-۱-۱-۴	تشبیه مبتذل
۷۶	۲-۱-۴	استعاره
۷۶	۱-۲-۱-۴	استعاره‌ی مصرحه
۸۰	۲-۲-۱-۴	استعاره‌ی مکنیه
۸۱	۳-۲-۱-۴	تشخیص
۸۲	۴-۲-۱-۴	استعاره‌ی تبعیه
۸۴	۵-۲-۱-۴	استعاره‌ی مرکب
۸۴	۶-۲-۱-۴	استعاره‌ی بعید
۸۵	۷-۲-۱-۴	استعاره‌ی بربط
۸۶	۳-۱-۴	کنایه
۸۷	۱-۳-۱-۴	کنایه از «مکنی به» به معنای باطنی «مکنی عنه»
۹۰	۲-۳-۱-۴	انواع کنایه از وضع و اخفا
۹۲	۴-۱-۴	مجاز
۹۳	۱-۴-۱-۴	مجاز به علاقه‌ی جزئیت کلی
۹۴	۲-۴-۱-۴	مجاز به علاقه‌ی حال و محل (طرف مقابل)
۹۵	۳-۴-۱-۴	مجاز به علاقه‌ی عموم و خصوص
۹۶	۴-۴-۱-۴	مجاز به علاقه‌ی ملازمت
۹۶	۵-۴-۱-۴	مجاز به علاقه‌ی سببیت
۹۶	۶-۴-۱-۴	مجاز به علاقه‌ی قوم و خویشی
۹۷	۷-۴-۱-۴	مجاز به علاقه‌ی جنس
۹۷	۸-۴-۱-۴	مجاز به علاقه‌ی آلت
۹۸	۵-۱-۴	سمبل
۱۰۰	۶-۱-۴	اسطوره
۱۰۲	۲-۴	بدیع
۱۰۲	۱-۲-۴	بدیع معنوی
۱۰۲	۱-۱-۲-۴	اغراق و مبالغه
۱۰۳	۲-۱-۲-۴	حرف گرایي
۱۰۳	۳-۱-۲-۴	بدل بلاغی

۱۰۴	۴-۲-۴ مراعات نظیر
۱۰۵	۵-۱-۲-۴ تضاد
۱۰۷	۶-۱-۲-۴ پارادوکس
۱۰۸	۷-۱-۲-۴ هتجار گریزی
۱۱۱	۸-۱-۲-۴ حس آمیزی
۱۱۲	۹-۱-۲-۴ تلمیح
۱۱۳	۱۰-۱-۲-۴ تضمین
۱۱۴	۱۱-۱-۲-۴ ایهام
۱۱۸	۲-۲-۴ لفظ و نشر
۱۱۹	۳-۲-۴ بیاقه اعداد
۱۲۰	۱-۲-۴ تنسیق الصفات
۱۲۱	۲-۲-۴ بد لفظ
۱۲۱	۱-۲-۴ تجنیس
۱۳۱	۲-۲-۴ تسجیع
۱۳۸	۳-۲-۴ تکرار
۱۴۷	۴-۲-۴ وزن
۱۵۳	۵-۲-۴ ردیف
۱۵۸	۵-۲-۴ قافیه
۱۵۸	۳-۴ معانی
۱۵۸	۱-۳-۴ ایجاز
۱۶۱	۲-۳-۴ اطناب
۱۶۵	۲-۳-۴ جملات پرسشی
۱۷۰	۴-۳-۴ امر
۱۷۴	۵-۳-۴ نهی
۱۷۴	۶-۳-۴ جملات عاطفی
۱۷۵	۷-۳-۴ ندا
۱۷۶	۴-۴ ویژگی شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان از نظر محتوایی
۱۸۰	۵-۴ ویژگی شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان از نظر زبانی
	فصل پنجم- استنباط و نتیجه گیری
۱۸۵	استنباط و نتیجه گیری
۱۹۱	فهرست منابع
۱۹۷	گاهنامه

فهرست نمودارها

- نمودار (۱) فراوانی تشبیه حسی به حسی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۵۱
- نمودار (۲) فراوانی تشبیه عقلی به حسی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۵۲
- نمودار (۳) فراوانی تشبیه حسی به عقلی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۵۳
- نمودار (۴) فراوانی تشبیه عقلی به عقلی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۵۴
- نمودار (۵) فراوانی انواع تشبیه به اعتبار طرفین در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۵۵
- نمودار (۶) فراوانی تشبیه مفرد به مفرد در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۵۶
- نمودار (۷) فراوانی تشبیه مقید در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۵۷
- نمودار (۸) فراوانی تشبیه مرکب در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۵۸
- نمودار (۹) فراوانی انواع تشبیه به اعتبار (مفرد، مقید و مرکب) در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۵۹
- نمودار (۱۰) فراوانی تشبیه جمع در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۶۰
- نمودار (۱۱) فراوانی تشبیه روق در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۶۱
- نمودار (۱۲) فراوانی انواع تشبیه به لحاظ شکل در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۶۲
- نمودار (۱۳) فراوانی تشبیه حسی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۶۳
- نمودار (۱۴) فراوانی تشبیه دخیل در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۶۴
- نمودار (۱۵) فراوانی تشبیه تفصیلی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۶۵
- نمودار (۱۶) فراوانی تشبیه مجمل در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۶۷
- نمودار (۱۷) فراوانی تشبیه مفصل در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۶۸
- نمودار (۱۸) فراوانی انواع تشبیه به اعتبار وجه در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۶۸
- نمودار (۱۹) فراوانی تشبیه مرسل در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۷۰
- نمودار (۲۰) فراوانی تشبیه موکدر در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۷۱
- نمودار (۲۱) فراوانی انواع تشبیه به اعتبار ادات تشبیه در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۷۱
- نمودار (۲۲) فراوانی اضافه ی تشبیهی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۷۲
- نمودار (۲۳) فراوانی تشبیه بلیغ در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۷۳
- نمودار (۲۴) فراوانی تشبیه غریب در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۷۴
- نمودار (۲۵) فراوانی تشبیه مبتذل در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۷۵
- نمودار (۲۶) فراوانی استعاره ی مصرحه ی مجرد در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۷۷
- نمودار (۲۷) فراوانی استعاره ی مصرحه مرشحه در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۷۸
- نمودار (۲۸) فراوانی استعاره ی مصرحه مطلقه در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۷۹
- نمودار (۲۹) فراوانی انواع استعاره ی مصرحه در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۸۰
- نمودار (۳۰) فراوانی استعاره ی مکنیه در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۸۱
- نمودار (۳۱) فراوانی آرایه ی تشخیص در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۸۲

- نمودار (۳۲) فراوانی استعاره ی تبعیه در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۸۳
- نمودار (۳۳) فراوانی استعاره ی بعید در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۸۵
- نمودار (۳۴) فراوانی استعاره ی قریب در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۸۶
- نمودار (۳۵) فراوانی انواع استعاره در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۸۶
- نمودار (۳۶) فراوانی کنایه از موصوف در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۸۸
- نمودار (۳۷) فراوانی کنایه از صفت در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۸۹
- نمودار (۳۸) فراوانی کنایه از مصدر در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۹۰
- نمودار (۳۹) فراوانی انواع کنایه به لحاظ دلالت «مکنی به» به «مکنی عنه» در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۹۰
- نمودار (۴۰) فراوانی کنایه ی ایماء در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۹۱
- نمودار (۴۱) فراوانی انواع کنایه به لحاظ وضوح و خفای وسایط در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۹۲
- نمودار (۴۲) فراوانی اجازت به علاقه ی جزئیت در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۹۴
- نمودار (۴۳) فراوانی مجاز به علاقه ی ذکر محل و اراده ی حال در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۹۵
- نمودار (۴۴) فراوانی انواع مجاز در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۹۷
- نمودار (۴۵) فراوانی سجع مرسوم در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۹۹
- نمودار (۴۶) فراوانی سجع مخصوص در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۰۰
- نمودار (۴۷) فراوانی انواع سجع در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۰۰
- نمودار (۴۸) فراوانی اسطوره در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۰۱
- نمودار (۴۹) فراوانی آرایه ی اغراق و مبالغه در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۰۳
- نمودار (۵۰) فراوانی مراعات نظیر در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۰۵
- نمودار (۵۱) فراوانی آرایه ی تضاد در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۰۶
- نمودار (۵۲) فراوانی الطف طباق در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۰۷
- نمودار (۵۳) فراوانی آرایه ی پارادوکس در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۰۸
- نمودار (۵۴) فراوانی هنجار گریزی معنایی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۰۹
- نمودار (۵۵) فراوانی هنجار گریزی زمانی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۱۰
- نمودار (۵۶) فراوانی انواع هنجار گریزی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۱۱
- نمودار (۵۷) فراوانی آرایه ی حس آمیزی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۱۲
- نمودار (۵۸) فراوانی آرایه ی تلمیح در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۱۳
- نمودار (۵۹) فراوانی آرایه ی تضمین در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۱۴
- نمودار (۶۰) فراوانی ایهام در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۱۵
- نمودار (۶۱) فراوانی ایهام تبادر در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۱۶
- نمودار (۶۲) ایهام ترجمه در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۱۷

- نمودار (۶۳) فراوانی انواع ایهام در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۱۸
- نمودار (۶۴) فراوانی آرایه ی لف و نشر در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۱۹
- نمودار (۶۵) فراوانی سیاقه اعداد در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۲۰
- نمودار (۶۶) فراوانی تنسیق الصفات در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۲۱
- نمودار (۶۷) فراوانی جناس تام در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۲۲
- نمودار (۶۸) فراوانی جناس زائد در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۲۳
- نمودار (۶۹) فراوانی جناس وسط در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۲۴
- نمودار (۷۰) فراوانی جناس مذیل در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۲۵
- نمودار (۷۱) فراوانی انواع جناس زائد در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۲۵
- نمودار (۷۲) فراوانی جناس خط در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۲۷
- نمودار (۷۳) فراوانی جناس مضارع در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۲۸
- نمودار (۷۴) فراوانی جناس استعاری (اقتضاب) در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۲۹
- نمودار (۷۵) فراوانی جناس استعراق (ریشه) در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۳۰
- نمودار (۷۶) فراوانی جناس در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۳۱
- نمودار (۷۷) فراوانی سجع سببی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۳۳
- نمودار (۷۸) فراوانی «صنعت ارجاع» در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۳۳
- نمودار (۷۹) فراوانی سجع متوازن در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۳۴
- نمودار (۸۰) فراوانی سجع مطوّف در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۳۵
- نمودار (۸۱) فراوانی آرایه ی تصریح در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۳۶
- نمودار (۸۲) فراوانی آرایه ی موازنه و مماثلت در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۳۷
- نمودار (۸۳) فراوانی انواع تسجع در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۳۷
- نمودار (۸۴) فراوانی هم حروفی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۳۹
- نمودار (۸۵) فراوانی هم صدایی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۴۰
- نمودار (۸۶) فراوانی تکرار هجا در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۴۱
- نمودار (۸۷) فراوانی تکرار واژه به صورت پراکنده در سطح کلام در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۴۲
- نمودار (۸۸) فراوانی تکرار یا تکرید در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۴۴
- نمودار (۸۹) فراوانی انواع تکرار واژه در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۴۴
- نمودار (۹۰) فراوانی طرد و عکس در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۴۵
- نمودار (۹۱) فراوانی تکرار عبارت یا جمله در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۴۶
- نمودار (۹۲) فراوانی انواع تکرار در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۴۷
- نمودار (۹۳) فراوانی وزن «هزج» در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۴۸

- نمودار (۹۴) فراوانی وزن «مضارع» در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۴۹
- نمودار (۹۵) فراوانی وزن «مجتث» در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۵۰
- نمودار (۹۶) فراوانی وزن «رمل» در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۵۱
- نمودار (۹۷) فراوانی وزن «رجز» در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۵۲
- نمودار (۹۸) فراوانی اوزان به کار برده شده در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۵۳
- نمودار (۹۹) فراوانی ردیف فعلی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۵۴
- نمودار (۱۰۰) فراوانی ردیف اسمی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۵۵
- نمودار (۱۰۱) فراوانی ردیف ضمیری در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۵۶
- نمودار (۱۰۲) فراوانی ردیف جمله یا عبارت در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۵۷
- نمودار (۱۰۳) فراوانی انواع ردیف در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۵۸
- نمودار (۱۰۴) فراوانی ایجاز قصردر شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۵۹
- نمودار (۱۰۵) فراوانی ایجاز حذف در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۶۰
- نمودار (۱۰۶) فراوانی انواع ایجاز در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۶۱
- نمودار (۱۰۷) فراوانی ایجاز از ابهام در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۶۲
- نمودار (۱۰۸) فراوانی تکرار جهت تأکید در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۶۳
- نمودار (۱۰۹) فراوانی حشو بیجا در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۶۴
- نمودار (۱۱۰) فراوانی انواع اغراض اطلاق در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۶۴
- نمودار (۱۱۱) فراوانی جمله ی پرسشی بر بیان حسرت در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۶۶
- نمودار (۱۱۲) فراوانی جمله ی پرسشی به منظور اظهار ندایی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۶۷
- نمودار (۱۱۳) فراوانی جمله ی پرسشی به منظور بیان تعظیم در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۶۸
- نمودار (۱۱۴) فراوانی استفهام انکاری در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۶۹
- نمودار (۱۱۵) فراوانی انواع مقاصد جمله ی پرسشی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۷۰
- نمودار (۱۱۶) فراوانی جملات امری برای بیان "تشویق" در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۷۱
- نمودار (۱۱۷) فراوانی جمله ی امری برای بیان "بشارت" در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۷۲
- نمودار (۱۱۸) فراوانی جمله ی امری به منظور بیان "استرحام" در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۷۳
- نمودار (۱۱۹) فراوانی اغراض جمله ی امری در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۷۳
- نمودار (۱۲۰) فراوانی اغراض نهی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۷۴
- نمودار (۱۲۱) فراوانی جملات عاطفی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۷۵
- نمودار (۱۲۲) فراوانی جملات ندایی در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۷۶
- نمودار (۱۲۳) فراوانی انواع آرایه های (بیان، بدیع «لفظی و معنوی» و معانی) در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان ۱۹۰

مقدمه

ادبیات، وسیله‌ای برای بروز احساسات و عواطف درونی انسان است و به سخنانی گفته می‌شود که از حدّ عادی برتر و درخور ضبط و نقل است و موجب انفعال در آدمی می‌گردد. و یکی از انواع آن شعر می‌باشد. با توجه به تعریف شعر (کلامی مختصر، آهنگین و خیال انگیز)، یک نوع شعر واقع‌گرا وجود دارد که هم جنگ و رویارویی با دشمن متجاوز سروده می‌شود و آن شعر دفاع و پایداری است. شعر دفاع مقدّس نیز شعر خاص و نشانه‌دار می‌باشد که با دو نشانه‌ی (دفاع و مقدّس) از مفهوم مطلق کلمه‌ی شعر فاصله می‌گیرد.

قرن‌هاست که شاعران و شاعران شوریده‌ای است که پیشگامانی چون بابا طاهر و عین‌القضات درددل در سبک‌های اخیر به نام ده‌ها چهره‌ی ارجمند و ارزشمند زینت یافته است، که مرحوم غبار همدانی نیز در میان آنان است. شعر امروز این خطه هم، پس از یک قرن که ده سال‌های نخستین انقلاب اسلامی و وقوع جنگ تحمیلی که درست ۱۹ ماه پس از آن رخ داد، بشو و بشوی دوباره یافت و با ظهور و فعالیت مجدّد چند چهره‌ی توانمند، دیگر بار در مقیاس ملی مطرح شد و فراتر از محدوده‌ی استان در محافل شعری و نشریات کشوری به چشم آمد.

از آنجایی که استان همدان از اوایل جنگ تحمیلی و دفعه‌ی مقدّس و پایداری شعر فعالیت داشته و اولین تشکل ادبی در سطح کشور، بعد از تهران مربوط به این استان می‌باشد. این فعالیت تا پایان هشت سال دفاع مقدّس و حتی بعد از آن نیز ادامه داشته است؛ لذا در این سال به بررسی عناصر زیبایی شناسی شعر شش شاعر از شاعران این استان پرداخته‌ایم.

به وسیله‌ی علم زیبایی شناسی می‌توان به بررسی و ارزیابی آثار ادبی پرداخت و درج‌بندی و رتبه‌بندی آنها را تعیین نمود.

زیبایی شناسی در ادبیات، علمی محسوب می‌شود که در آن به بررسی حسن و قبح آثار ادبی می‌پردازند و مصادیق آن شامل همه‌ی آنچه که در آثار بلاغت فارسی آمده است، می‌باشد و معادل

آن واژه‌ی "استتیک" می‌باشد. استتیک به مفهوم (ادراک حسی) در زبان فارسی به "شناخت زیبایی یا زیبایی‌شناسی" و در زبان عربی به "علم الجمال" معروف است.

این کتاب درصدد است با نگاهی همه‌جانبه، به بررسی عناصر زیبایی‌شناسی در اشعار شاعران دفاع‌مقدس استان همدان بپردازد. محدوده‌ی تحقیق اشعار پایداری شش شاعر از شاعران دفاع مقدس استان همدان به نام‌های آقایان (دیهیمی، میری، فاخر، پیلهور، خوانساری و سلیمانی) می‌باشد. مباحث زیبایی‌شناسی در شعر این شاعران در سطح سه علم (بیان، بدیع و معانی) بررسی شده است.

نتیجه‌ی این بررسی‌ها نشان می‌دهد، شاعران دفاع مقدس استان همدان ضمن طرح پیام و احساس خود نسبت به موضوع‌های (جنگ، شهادت، فداکاری، صبوری و پایداری مردم) به ساختن ترکیب‌های نو و تازه نظر داشته‌اند و برای این کار در سروده‌های خود از آرایه‌های بلاغی بفراتر رفته‌اند. به تکیه و تصنع کشیده شوند، استفاده کرده‌اند. تسلط این شاعران بر آرایه‌های ادبی و به کارگیری آرایه‌ها در شعرشان بسیار محسوس می‌باشد. به عبارتی دیگر، این شاعران واژه‌ها و زبان و صنایع ادبی را به خوبی در اختیار گرفته و به شیوه‌ی نو و خلاقانه‌ای از آن استفاده کرده‌اند. به همین منظور، بر بسامدترین آرایه‌ی بیانی شعر این شاعران، ابتدا تشبیه سپس استعاره؛ بر بسامدترین آرایه‌ی بدیع لفظی، ابتدا هنجارگریزی و تکرار سپس تلمیح و مبالغه و پربسامدترین آرایه‌ی بدیع لفظی، آرایه‌ی تکرار می‌باشد. و از میان صنایع معانی، صنایع بیانی از بسیار بهره برده‌اند.

در این کتاب به بررسی عناصر زیبایی‌شناسی در شعر شاعران دفاع‌مقدس استان همدان می‌پردازیم. به همین منظور این پژوهش شامل پنج فصل می‌باشد. در فصل اول به موضوعات تعریف زیبایی از نظر لغوی و اصطلاحی، هنر و زیبایی‌شناسی، اصول زیبایی‌شناسی و علم زیبایی‌شناسی و تاریخچه‌ی آن پرداخته‌ایم. در فصل دوم، موضوعات ادبیات و زیبایی‌شناسی در شعر و عناصر زیبایی شعر و در فصل سوم، موضوعات ادبیات پایداری و دفاع، شاعران دفاع مقدس استان همدان را بیان کرده‌ایم. در فصل چهارم مباحث مربوط به بلاغت (بیان، بدیع و معانی) را در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان و همچنین ویژگی شعر این شاعران را از لحاظ معنایی و محتوایی مورد بررسی قرار داده‌ایم. در بخش‌های مربوط به بلاغت پس از ارائه‌ی تعاریف از هر آرایه، نمودار و نتایج آن آرایه در شعر شاعران دفاع مقدس استان همدان آمده است و در مواردی که فراوانی آرایه‌ای در شعر این شاعران اندک است، از آوردن نمودار فراوانی آن آرایه خودداری کرده‌ایم. استنباط و نتیجه‌گیری را نیز در فصل پنجم این کتاب گنجانیده‌ایم.